

„Már csak meg kéne írni”: közelítések a végső változathoz

Az ELTE BTK Filozófiatudományi Doktori Iskola
FILM-, MÉDIA- ÉS KULTÚRAELMÉLET
DOKTORI PROGRAM KONFERENCIÁJA

2024. június 13., csütörtök
ELTE BTK, főépület, 34-es előadó

ELTE | BTK
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

Program

9:00 – 10:40

I. Szerzői perspektívák

Szekcióvezető: Vincze Teréz

Bartal Dóra

Módszertani megközelítések a kortárs magyar dokumentumfilmes produkciónak kultúrájának feltérképezéséhez

Benedek Anna

Retrospektív pályakép. Illés Endre és az utódlás

Demeczky Ádám

Önújraírás. A saját mű újraírása

Farkas Ábel

Sziszüphosz a mozivászonon

Fejes-Jancsó Dorottya

„Már csak meg kéne írni”. Egy disszertáció útja az intuíciónál a final.doc-ig

11:00 – 12:40

II. Kulturális és társadalmi felelősség

Szekcióvezető: Müllner András

Forgács Nóra Kinga

„Addig nem mondom el, amíg nem iszol...” Az alkoholhasználat vizsgálata a rendszerváltás körüli magyar filmben

Gaján Éva

Nép, haladás, közművelődés... Filmes esettanulmányok a Vajda Lajos Stúdió történetéhez

Koltai Réka

Anyák a határon. Szégyen és büntudat az anyák munkahelyi és családi feladatainak összehangolásában

Kudron Anna

Bruno Latour elméletei a fenntartható textilfestés és divatkommunikáció kontextusában

Vécsey Virág

Ember és természet viszonyának változásai az európai animációs filmekben 1960-tól napjainkig

Program

14:00 – 15:20

III. Műfajváltozatok – a műfaji film változatai

Szekcióvezető: Pápai Zsolt

Bácskai-Nagy Barnabás

Kvantitatív módszerek a mozgóképes horror összehasonlító stíluselemzésében

Balássy Fanni

A szexuális forradalom után született női rendezőgeneráció a hollywoodi stúdiórendszerben

Köllő Killa

Jön! Jön! Jön! Moziba hívogató üzenetek a magyar filmelőzetesek történetében

Lubianker Dávid

Az ismétlés formái Hitchcock és Haneke önremake-jeiben

15:40 – 17:00

IV. Média, jog, igazság, kontroll

Szekcióvezető: Bátorfy Attila

Barki Bálint

Média és büntető populizmus

Horváth Kata

Kié az igazság? Tényellenőrzés Magyarországon és Portugáliában

Szabó Krisztián

A magyar adatalapú vizuális újságírás nemzetközi viszonylatban. Doktori kutatásom kezdeti fázisa

Végh Veronika

Nők a médiában

I. Szerzői perspektívák

Bartal Dóra

Módszertani megközelítések a kortárs magyar dokumentumfilmek produkciós kultúrájának feltérképezéséhez

Témavezető: Varga Balázs

A doktori kutatásom a 2010 utáni magyar dokumentumfilmes mezőre fókuszál a globális és kelet-közép-európai dokumentumfilmes hálózatok, valamint a jelen társadalmi-gazdasági-politikai berendezkedésének paradoxonjaiban. Előadásomban azokat a módszertani megközelítéseket mutatom be, amelyekkel feltérképezem a magyar dokumentumfilmes ökoszisztémát. Ilyen a kérdőívzés, a mélyinterjúk és a fókuszcsoportos beszélgetések, amelyeknek az adatait, eredményeit is szeretném ismertetni. Mindegyik gyakorlat szolgál előnyökkel és nehézségekkel, de a legnagyobb kihívást az eredmények beépítése jelenti majd a kutatásba, mivel számtalan dilemmát vet fel, hogyan tudom egyaránt bemutatni az alkotók közti innovatív és kreatív munkát, a napi tapasztalatokat, a munkakörülményeiket, valamint az alkotások mögötti lokális, illetve globális strukturális-hatalmi erőteret és „szimbolikus uralmat” (Bourdieu).

Kulcsszavak: magyar dokumentumfilm, produkciós kultúra, módszertan, kérdőív, mélyinterjú

Benedek Anna

Retrospektív pályakép. Illés Endre és az utódlás

Témavezető: K. Horváth Zsolt

A Szépirodalmi Könyvkiadó történetének utolsó évtizedét vizsgáló kutatás megkerülhetetlen szála Illés Endre kiadóvezető története. Ennek a pályának az íve jól követhetően mutatja meg az ötvenes évektől átalakuló, megszilárduló, majd a nyolcvanas évekre szétfőredező kulturális keretrendszer jellegzetes állomásait.

Illés 1986-ban bekövetkezett halálát követően a kiadó szimbolikus jelentősége végleg megszűnt, mondhatni lezárult egy korszak, amelyet a központosított kultúráirányítás, a hierarchikusság és a hierarchián átnyúló személyes kapcsolatokon keresztül folyó működés jellemezett. A hivatalos dokumentumok és a személyes vallomások összevetése arra a jelenségre is rámutat, hogyan és miért nem sikerült megoldani az „utódlás” kérdését, illetve milyen anomáliák és hiátusok nehezítik a korszak irodalomtörténetét feltárni igyekvő kutatók helyzetét.

Előadásomban azt igyekszem bemutatni, milyen töréspontok jelzik a korszakon belüli (irány)váltásokat, milyen mechanizmusok, személyes és intézményi kapcsolatok működtek a különböző időszakokban, és mindez hogyan függ össze a Kádár-kor kultúráirányítási modelljével.

Kulcsszavak: késő Kádár-kor, kultúráirányítás, kulturális emlékezet, irodalomszociológia, tudásátadás

I. Szerzői perspektívák

Demeczky Ádám

Önújrírás. A saját mű újrírása

Témavezető: Gács Anna

Doktori kutatásomban azt vizsgálom, milyen viszony áll fenn több, egy életművön belüli önéletrajzi mű között. Az újrírás kezdettől fogva meghatározó tulajdonsága az irodalomnak, régebbi a kanonizált szövegek fogalmánál. A jelentése azonban sokat változott a homéroszi kor, metaphrasis, az auctoritas, a kódexmásolás és az Iliasz-pör óta. A posztmodern szubverzív törekvéseinek egyik központi jelensége volt, ma pedig a művészetértelmezés és a kultúratudomány kontextusfókuszáltabb elméleteinek fontos fogalma.

Előadásomban az újrírás kortárs irodalomelméleti szempontból releváns meghatározására, és ennek segítségével arra törekszem, hogy bemutassam, miképpen válhat egyedivé, amikor a szerző saját önéletrajzi művét írja újra – tekintetbe véve, hogy az újrírás ezekben a művekben egyébként is hangsúlyos –, és miben járul hozzá az újrírás fogalma felől való megközelítés az ezen művek közti kapcsolat interpretációjához.

Kulcsszavak: önéletrajz, kortárs, autofikció, újrírás

Farkas Ábel

Sziszüphosz a mozivászonon

Témavezető: Kovács András Bálint

Az európai modernista művészfilmek sokaságát (1950–1980) az egzisztencialista-abszurd irodalom prototipikus hőseihez hasonló figurák népesítik be. Ezek a karaktertípusok már az negyvenes évek elejétől megjelennek az európai és amerikai filmművészetben, és műfajtól függetlenül a mai napig felbukkannak a legkülönbébb nemzeti filmművészetekben. Sokféle attitűdöt felvehetnek, de ábrázolásuk során mindvégig hangsúlyos az egzisztencialista beállítódásuk: a halál, a szabadság, az elszigeteltség és az értelemnélküliség vonzásában való egzisztálás. Az egzisztencialista beállítódású karakterek filmtudományos terminológiája igen heterogén, és ritkán alkalmaz kifejezetten egzisztencialista megközelítést. Az „egzisztencialista hős” többdimenziós definíciójával egységesen jellemezhetnénk a filmek egzisztenciális alapszorogások által nyomasztott karaktereit. Nagyobb mintán meghatározhatnánk típusait, pozícióit, műfaji beágyazódását, idő- és térbeli elterjedtségét. A karakterekben megfogható egzisztencialista beállítódásnak közvetlen szellemi táptalaja a heideggeri és sartre-i egzisztencializmus, amely mint polgári filozófia és világnézet a harmincas-negyvenes években terjedt el értelmiségi körökben – először Európában, majd a második világháború után a világon szinte mindenütt, finoman adaptálódva a helyi, nemzeti kultúrákhoz.

Kulcsszavak: narratológia, karakteranalízis, egzisztencializmus, egzisztenciális pszichológia, egzisztencialista irodalom, abszurd irodalom, filmi modernizmus, egzisztencialista hős, abszurd hős

I. Szerzői perspektívák

Fejes-Jancsó Dorottya

„Már csak meg kéne írni”. Egy disszertáció útja az intuíciótól a final.doc-ig

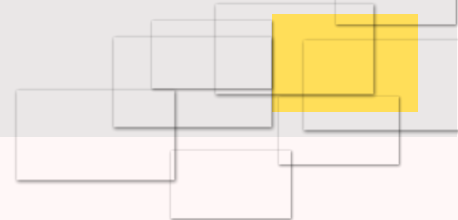
Témavezető: Vajdovich Györgyi

Bátran merem állítani, hogy bármilyen kutatás során (legyen az egy szemináriumi dolgozat vagy egy nagydoktori) eljön az a pont, amikor a kutató megreked. Nálam ez a pont most jött el, ezért úgy döntöttem, hogy az ideai műhelykonferencia során egy olyan előadást szeretnék tartani, amely saját magam számára is megvilágító erővel bírhat majd, ebből fakadóan inkább több kérdést fogalmaz meg, mint amennyi választ ad.

Hogyan is kezdődik egy kutatás? Mindig van egy gyújtópont, egy sugallat, valami, ami képes annyira megmozgatni intellektuálisan, hogy időt és energiát nem sajnálva vessük bele magunkat a szakirodalmak felkutatásába, jegyzetelésbe, vázlatok készítésébe, de vajon mi a teendő akkor, amikor már minden készen áll, mégsem szerveződik a kutatás egységgé, mégsem jönnek a szavak?

Jelen előadás során a fenti problémát szeretném körüljárni saját disszertációm példáján keresztül, vagyis az új virágkorát élő bollywoodi háborús filmek politikai, társadalmi és kulturális vonatkozásait bemutatva.

Kulcsszavak: disszertáció, kutatás, film, Bollywood, propaganda

II. Kulturális és társadalmi felelősség

Forgács Nóra Kinga

„Addig nem mondom el, amíg nem iszol...”* Az alkoholhasználat vizsgálata a rendszerváltás körüli magyar filmben

Témavezető: Margitházi Beja

Kutatásomban a magyar filmben megjelenő, visszaélésszerű alkoholhasználatról foglalkozom. Az 1980-as és a 1990-es éveket vizsgálva megfigyelhető, hogy az alkoholhasználat minőségileg, mennyiségileg és komplexitásában is kiugróan feldúsul. Az alkoholprobléma az 1960-as évek elejétől expliciten is jelen volt a társadalomban, amit az állam intézkedésekkel és propagandával „kezelt”; a hétköznapi tapasztalat számára, a statisztikák alapján, mégis a nyolcvanas évek közepére válhatott elsősorú erejűvé. Az alkoholfogyasztás mérésekor sok a bizonytalansági tényező, és a rendszerváltáshoz kapcsolódó társadalmi, gazdasági és politikai változások szerepe is vizsgálandó. Előzetes hipotézisem szerint az időszak jelentős játékfilmjeiben az alkoholhasználat, további maladaptív szerhasználati és viselkedési mintázatokkal kiegészülve, apropóként szolgált a kollektív szenvedés megjelenítésére, és összefüggésbe hozható az intellektuális szerzői film rendszerváltás utáni átalakulásával. A filmek vizsgálatába az addiktológia, a szociálpszichológia és az antropológia vonatkozó segédfogalmait és elméleteit tervezem bevonni. Jelen előadás módszertani nehézségeket vet fel, amelyeket a stigmatizáció, a tabusítás és a szakirodalom hiánya okoz.

*Kapa felesége Kapának a *Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten* című 1999-es Jancsó-filmben.

Kulcsszavak: alkohol, alkoholhasználati zavar, alkoholizmus, függőség, rendszerváltás, Kádár-kor, filmgyártás, szerzői film, műfaji film, társadalom, krízis, szenvedés, kollektív történetkincs

Gaján Éva

Nép, haladás, közművelődés... Filmes esettanulmányok a Vajda Lajos Stúdió történetéhez

Témavezető: Müllner András

Két kérdés foglalkoztat. Először is, vajon mi tette Szentendrét az 1970-es évektől kezdve „a művészetek városává”? Másodsor, hogyan lehetséges, hogy egy neoavantgárd művészcsoporthoz – a szentendrei Vajda Lajos Stúdió – 1973-ban hivatalosan megalakulhatott, és a szocialista kultúrpolitika keretei között végig fennmaradhatott?

Feltevésém szerint Szentendre fészkek, amelybe időről időre új lakó költözik. A történelmi korok egymásra rakódott rétegei nemcsak fizikailag vannak jelen a városképben, de Szentendre szellemi atmoszférájához is hozzátartoznak. A városimázs magába olvasztotta e korok tartalmait, amelyek áthagyományozódnak a mindenkori lakókra. Úgy vélem, a VLS kiemelkedő teljesítménye, életerejé is nagyban köszönhető a helynek, vagyis Szentendre „fészkek” mivoltának.

Ezúttal amatőrfilmes csoportok és a vajdaság hetvenes–nyolcvanas évekbeli műveinek elemzésén keresztül vizsgálom Szentendrét mint befogadó közeget, szem előtt tartva az Aczél György által 1973 januárjában megfogalmazott elvárásokat: „a nép, a haladás ügye mellett elkötelezett szocialista világnézet” és „a közművelődés társadalmi-politikai fontossága”.

Kulcsszavak: Szentendre, Vajda Lajos Stúdió, amatőr film, művészfilm, „három T”

II. Kulturális és társadalmi felelősség

Koltai Réka

Anyák a határon. Szégyen és büntudat az anyák munkahelyi és családi feladatainak összehangolásában

Témavezető: Orbán Katalin – Hammer Ferenc

A szégyen és a büntudat a dolgozó anyák gyakori tapasztalata, a nemek közti egyenlőtlenség egyik jelentős mentális költsége. Világosan jelzi a munkahelyi és családi elvárások, az eszményi anyakép és az anyák reális lehetőségei közti feszültséget. Kedvezőtlenül befolyásolhatja az anyák motivációját, kompetenciaérzését, belső korlát lehet a munkaerőpiaci részvételükben.

A szégyen és büntudat összetett hatású erkölcsi érzelmek. Miközben a büntudat újabb és újabb pluszteljesítményre ösztönöz, amellyel közelebb kerülhetnek az ideális anyakép megvalósításához, a szégyenérzet visszatartja az anyákat abban, hogy rálátást engedjenek a nehézségeikre, komoly belső terhet róva az egyénre.

Általános megoldások nincsenek, de a probléma tudatosítása fontos kiindulópont. Egy vállalkozó anyákkal készített kutatásom (2021) szerint a legtöbb dolgozó anya érez büntudatot és szégyent, ami a családberátunkaforma mellett akkor oldható fel, ha az anya tiszta, számára hiteles értékrend szerint priorizál a feladatai közt. Megvizsgálandó, hogy a munkaerőpiaci részvétel növelése érdekében a munkaadók hogyan támogathatják az anyák büntudatmentes foglalkoztatását a rugalmas munkarend biztosításán túlmenően.

Kulcsszavak: munkaerőpiaci inklúzió, nemek közti egyenlőtlenség, munkacsalád egyensúly, anyaeszmény, szégyen, büntudat, erkölcsi érzelmek

Kudron Anna

Bruno Latour elméletei a fenntartható textilfestés és divatkommunikáció kontextusában

Témavezető: Hermann Veronika

Az előadásom a fenntartható és innovatív textilfestési módszerekről, valamint azok készítőinek és kommunikációjuknak megértéséről szól, ennek alapjául Bruno Latour nem-emberek és actor-network-theory koncepciója, valamint Joanne Entwistle Latour gondolatai és a divatipar kapcsolatorálírt elemzése szolgál.

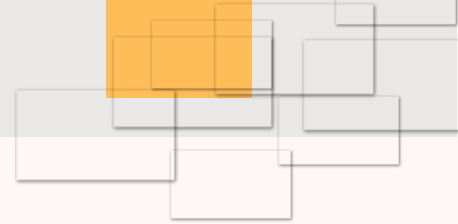
A doktori kutatásom a fenntartható és innovatív textilszínezési eljárások fejlesztőire és a velük kapcsolatos kommunikációra fókuszál. A textil- és divatiparban ezek a módszerek számos ipari szereplőt, márkát és tervezőt vonnak be megfigyelésünk körébe, és a fent említett nem-emberi aktorokkal egészülnek ki (gombák, algák, baktériumok, növények stb.). Entwistle divatszociológus Latour munkásságát vizsgálva bemutatja, hogy a cselekvő (actor) fogalma új perspektívát nyújthat a divatban résztvevő nem-emberek szerepének megértéséhez. A kutatásomban Latour filozófiai nézeteit használom fel, amelyek hangsúlyozzák az ember és a természet együttműködését.

A bemutatott teóriák alapján építem fel a szín hálózati szerepét a textil és divatiparban. Tudományos megállapításokat tenni a valódi fenntarthatóságuk kapcsán megkérdőjelezhető, ám az aktorok és viszonyaik elemezhetőek, működésük és innovációk törekvései leírhatóak.

Kulcsszavak: textil- és divatipar, cirkuláris divatipar, innovatív textilszínezés, divatkommunikáció, színek, emberi és nem-emberi, actor-network-theory

II. Kulturális és társadalmi felelősség

Vécsey Virág

Ember és természet viszonyának változásai az európai animációs filmekben 1960-tól napjainkig

Témavezető: Hammer Ferenc

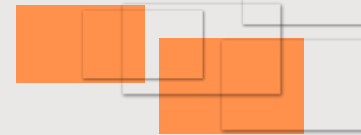

Az animáció (filmhez képest) megkülönböztető sajátosságaira (élettelen dolgok életre keltése, plazmatikusság) fókuszálva hogyan reprezentálódik ember és természet viszonya, illetve a nem-emberi természeti jelenségek az európai animációs filmekben? Milyen történeti, politikai, ipari, társadalmi és kulturális tényezők alakították, valamint alakítják a reprezentációs sémákat a fősodorbeli, nemzetközileg sugárzott, illetve vetített animációs filmekben?

Ökokritikai kutatásomban ezekre a kérdésekre keresem a választ abból kiindulva, hogy az animáció esztétikai és formanyelvi sajátosságai különösen alkalmassá teszik azt ökológiai problémák és jelenségek, valamint a természethez fűződő viszonyunk megjelenítésére.

Kulcsszavak: európai animáció, ökokritika, ökomozsi, animáció, környezet, természet

III. Műfajváltozatok – a műfaji film változatai

Bácskai-Nagy Barnabás

Kvantitatív módszerek a mozgóképes horror összehasonlító stíluselmzésében

Témavezető: Kovács András Bálint

Doktori disszertációm részeként egy olyan adatbázis létrehozására törekszem, amely a mozgóképes horror stilisztikai és narratológiai elemeinek kvantitatív kultúráközi összehasonlítását teszi lehetővé. A vizsgálat elsődleges célja a horror akadémiai interpretációiban tetten érhető két domináns (az univerzális pszichológiai/archetipikus és a kultúráfüggő társadalmi/történelmi) szemléletmód nagy mintán való felülvizsgálata. Előadásomban az adatgyűjtés és feldolgozás módszertani lépéseit, valamint az eddigi részeredmények alapján a szoftveres elemzésben és mélytanulásban rejlő lehetőségeket szeretném ismertetni. A vizsgálat két nagy csoportra, a vizuális, valamint a verbális narratív elemek elemzésére bontható. A vizuális elemek kvantitatív statisztikai elemzése a snitthosszúság, a vágasmennyiség, a másodpercre bontott pláneeloszlás, valamint a (súlyozott) színdimenziók megállapításával történik. A verbális narratív elemek a forgatókönyvek kontextuális kulcsszavainak megállapítására törekszenek. A kutatás összességében a következő kérdésekre keresi a választ: (1) mennyiben tekinthető a műfaj univerzálisnak az emberiség kollektív tapasztalatainak köszönhetően, (2) mennyiben befolyásolják a műfajt a kulturális, társadalmi és történelmi tényezők, és (3) mindezek hogyan tükröződnek a filmnyelvi elemekben?

Kulcsszavak: horror, statisztikai stíluselmzés, kvantitatív módszertan

Balássy Fanni

A szexuális forradalom után született női rendezőgeneráció a hollywoodi stúdiórendszerben

Témavezető: Vincze Teréz

Eddigi, induktívnek mondható kutatásaim során arra a következtetésre jutottam, hogy a hollywoodi romantikus komédiák elvitathatatlan hatással bírnak a – legfőképp a nyugati világban élő – nők testképére és társadalmi nemi szerepükről való gondolkodására, a szerelemről, párkapcsolatról, házasságról alkotott elképzelésére, és a nőiesség fogalmát fiatal lányok generációjának fejében határozzák meg gyökeresen. Az a hipotézisem, hogy az elmúlt három évtizedben olyan, a szexuális forradalom után felnövekedett női alkotók követeltek maguknak helyet Hollywoodban az alapvetően férfiak által lebetonozott műfaj íróiként vagy rendezőiként, akik fokozatosan igyekeztek átfőrdni a női testábrázolást a romantikus komédiákban, olyan, a nők testét érintő kérdésköröket beemelve, amelyek távol álltak a filmműfaj Hollywoodban alkalmazott gyakorlatától, vagy éppen egyenesen tabunak számítottak. Tervezett doktori kutatásomban elsősorban talán az a legalapvetőbb kérdésfelvetés számomra, hogy a romantikus vígjáték műfaji sajátosságából fakadóan vagy éppen annak ellenére tud-e feminista lenni. Ezentúl a testábrázolást és ennek a társadalmi vetületét tartom a leghangsúlyosabbnak a vizsgálat során.

Kulcsszavak: romantikus komédia, testábrázolás, testelmélet, feminista humor, női humor

III. Műfajváltozatok – a műfaji film változatai

Köllő Killa

Jön! Jön! Jön! Moziba hívogató üzenetek a magyar filmelőzetesek történetében

Témavezető: Gelencsér Gábor

A disszertációm eredeti hipotézise az, hogy az amerikai előzetesekhez képest a magyar filmelőzetesek a filmeket már a kezdetekben magas kulturális termékként pozicionálták, és ez évtizedeken keresztül így maradt. E vizsgálat egyik lépéseként feltárom a formai és tartalmi változásait a magyar filmelőzeteseknek. Előadásomban annak a vizsgálatába nyújtok betekintést, hogyan változott az évtizedek során a magyar filmelőzetesekben a narratíva. Milyen üzenetek jelennek meg rendszeresen, és milyen egyéb kötelező elemei vannak a magyar trailereknek, úgy mint például stábtagok vagy a színészek. A vizsgálatban végigveszem, mikor mennyire tartják fontosnak a történetet, illetve a zsanert kiemelni, általában milyen jelenetekkel próbálják emlékeztetni az előzetest a készítőik, vagy hogyan használják a zenét.

Kulcsszavak: trailer, filmelőzetes, filmtörténet, forgalmazás, műfaji film, közönség, recepcióelmélet

Lubianker Dávid

Az ismétlés formái Hitchcock és Haneke önremake-jeiben

Témavezető: Varga Balázs

A remake-ek működési mechanizmusát a nosztalgia újdonságokkal való kombinálása határozza meg, a transznacionális verziók esetében ugyanakkor a forrásfilm és a belőle készült feldolgozás közönsége között jellemzően minimális az átfedés. Az ismétlés paradoxona tehát abban rejlik, hogy a különböző narratívák és történeti elemek a kontextusok változása mentén határozhatóak meg. Az önremake-ek ráadásul a szerzőiség kérdését is felvetik a visszatérő alkotói megoldásokon keresztül. A probléma kapcsán leggyakrabban vizsgált példák Hitchcock eredetileg 1934-ben forgatott, majd 1958-ban újragondolt *The Man Who Knew Too Much* című filmje és Haneke 1997-es *Funny Games*-ének 2007-ben bemutatott amerikai változata. Mindkét európai alkotó egy-egy hasonló tematikára épülő túszythrillert dolgozott fel újra saját életművéből a tengerentúlon, adaptálási módszereik mégis merőben eltérnek egymástól. Amíg Hitchcock a korábbi történet kreatív átértelmezését nyújtja, addig Haneke a bevett remake-gyakorlatot dekonstruálja a szinte beállításról-beállításra megismételt második verziójával. A két módszer összehasonlításán keresztül az adaptációs folyamat során szükségszerűen továbbörökíthető, illetve az adott történeteket leíró állandó elemek válnak meghatározhatóvá.

Kulcsszavak: remake, Hitchcock, Haneke, önreflexió, ismétlés, adaptáció

IV. Média, jog, igazság, kontroll

Barki Bálint

Média és büntető populizmus

Témavezető: Polyák Gábor

Kutatásomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy a bűnözés reprezentációja a médiában, amely jelentős eltérést mutat a valós rendőrségi adatoktól, hogyan befolyásolja a közvélemény bűnözésérzékelését, és amennyiben a bűnözésérzékelés torzított, ez milyen szerepet játszhat a büntetőpopulizmus megjelenésében. A kutatásom hipotézise, hogy a média mint közvéleményalakító közeg aktív szerepet játszik a büntetőpopulista retorika és büntetőpopulista intézkedések közvélemény általi elfogadásában. A szerep nem pusztán egyes kirívó, társadalmi felháborodást kiváltó ügyek tekintetében, hanem a folyamatos hírversenyt és piaci nyomás hatására az egyre figyelemfelkeltőbb és elborzasztóbb bűncselekmények egyre gyakoribb közlése és napirenden tartása miatt is meghatározó. A közvélemény a média befolyásoló hatására nyomást gyakorol a politikai döntéshozatalra a bűnözés „megoldása” érdekében, a politikai elit erre a nyomásra választ a büntetőpopulizmus felé fordul, amely gyors és egyszerű megoldást kínál. További hipotézisem, hogy a politikai elit felhasználva a médiát, kommunikációs célokból emel törvényi szintre büntetőpopulista jogszabályokat, amelyek valós jogpolitikai célt nem szolgálnak.

Kulcsszavak: büntető populizmus, bűnözés reprezentáció, morális pánik, büntető politika, médiatudomány

Horváth Kata

Ki az igazság? Tényellenőrzés Magyarországon és Portugáliában

Témavezető: Polyák Gábor

Kutatásom során a tényellenőrző oldalakkal mint a normatív újságírás egy új válfajának képviselőivel, azok társadalmi elfogadottságával szeretnék foglalkozni. A külső tényellenőrzés az újságírás új változataként került be a köztudatba, noha arról sincs konszenzus a szakmán belül, hogy újságírásnak számít-e, hiszen több országban is kutatók, illetve aktivisták tevékenységüként tartják számon. A fact-checking hazánkban megosztó jelenség a szakmában: vannak, akik az online terjedő dezinformáció elleni egyik (legjobb) megoldásnak tartják, amíg mások inkább az „igazság monopolizálásától”, a „tények kergetésétől” tartanak. Kutatásomban ezért a magyar és portugál tényellenőrzés szakmai, illetve fogyasztói megítélését szeretném vizsgálni.

Előadásomban a Magyarországon és Portugáliában működő tényellenőrző műhelyeket szeretném bemutatni, kitérve a műfaji, illetve országspecifikus sajátosságokra. A kutatásom korai szakaszában feltárt különbségek alapján határozom meg jelenlegi kutatási kérdéseimet, illetve a doktori munkám jövőbeli irányát.

Kulcsszavak: tényellenőrzés, Lakmusz, Poligrafo

IV. Média, jog, igazság, kontroll

Szabó Krisztián

A magyar adatalapú vizuális újságírás nemzetközi viszonylatban.

Doktori kutatásom kezdeti fázisa

Témavezető: Polyák Gábor

A doktori kutatásom célja bemutatni az adatalapú vizuális újságírás magyarországi fejlettségét, és összehasonlítani azt különböző szempontok szerint hasonló európai országokkal. A kutatásban megvizsgálásra kerülnek azok a tényezők, amelyek elősegítik vagy hátráltatják a műfaj fejlődését, elfogadását, megértését. A magyar adatújságírás nemzetközi viszonylatban történő vizsgálatával megválaszolhatóvá válik, hogy a detektált elősegítő vagy hátráltató tényezők összefüggésben állnak-e az adott ország gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális berendezkedésével, vagy azoktól függetlenek, ami által meghatározható lesz Magyarország helyzetének egyedisége. A kutatás során a műfaj számos szempontjának vizsgálatára sor kerül, kezdve az adatok forrásának elemzésétől a készítési folyamaton át a befogadói megítélésig, amely vizsgálatok kvantitatív tartalomelemzés, interjú és fókuszcsoportos kísérlet módszereivel fognak történni. Jelen előadás a doktori dolgozat tervezett tartalmának bemutatásáról és az adatújságírás műfajáról írt korábbi kutatások összefoglalásáról fog szólni.

Kulcsszavak: adatábrázolás, adatújságírás, összehasonlító elemzés, újságíráskutatás

Végh Veronika

Nők a médiában

Témavezető: Polyák Gábor

A Globsec Közép-Kelet-Európára fókuszáló 2022-es kutatása szerint Magyarországon a legnépszerűbb és legidézettebb online hírplatformokon megjelenő cikkek huszonöt százalékát írták nők (Szlovákia: 51%, Csehország: 43%, Lengyelország: 42%). Emellett az európai mintákhoz hasonlóan a térségben és Magyarországon is a nők többnyire szoft témákban publikálnak.

Kutatási kérdésem, hogy mi a médiarendszer specifikuma, hogy Európa-szerte a nők kisebb mértékben látnak el nagyobb presztízsű feladatot a napirendet képviselő (hír) médiában, és mi magyarázza, hogy Magyarországon a népszerű online hírplatformokon megjelenő cikkek töredékét írják nők, ami elmarad a közép-kelet-európai térséghez képest. Hipotézisem szerint befolyásolja a médiarendszer működését, a médiamunkások nemi valamint az egyes rovatokban, témákban publikáló személyét, hogy az egyes rovatokban, témákban kik publikálnak, hogy az adott médium működési stratégiájának része-e egy genderstratégia is. Mindezt alátámasztandó szeretném egy vagy több példán keresztül megvizsgálni, milyen az, amikor egy médium felállít egy genderstratégiát, és aszerint működik, valamint milyen különbségeket mutat azokhoz az esetekhez képest, amikor ez nem a működési stratégia része.

Kulcsszavak: újságíró nők, hírmédia, szoft és hard témák, genderstratégia, Magyarország, Kelet-Közép-Európa

„Már csak meg kéne írni”: közelítések a végső változathoz

Az előadások időtartama 15 perc. Minden előadást
5 perces Q&A követ.

A konferencia szervezői: Balássy Fanni, Köllő Killa,
Lubianker Dávid és Gelencsér Gábor

ELTE | BTK
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR